

“IKKI ESHIK ORASI”: YURAKDAN YURAKKA YETGAN FARYOD.

To‘ylieva Sevara

Termiz davlat universiteti 2-bosqich talabasi

E-mail tuyliyevasevara@gmail.com

ANNOTATSIYA: "Ikki eshik orasi" - atoqli yozuvchi O‘tkir Hoshimov qalamiga mansub, o‘zbek adabiyotining zabardast asarlaridan biridir. Roman inson umrining tug‘ilish va o‘lim oralig‘idagi ziddiyatga, qonli urush jabr - sitamlar chekkan xalq hayoti keltirilgan. Asarda oilaviy munosabatlar, jamiyatdagi illatlar, insoniylik va mehr - muhabbat kabi mavzular teran yoritilgan.

KALIT SO‘ZLAR: mahoratli yozuvchi, qonli urush, xiyonat, mehr - muhabbat, mehnatkash dehon, sadoqat.

Kirish:

O‘tkir Hoshimov - yurtimiz ardoqlagan va sevgan adib, so‘z ustasi! Uning asarlarini nafaqat o‘zbek yoshlari boshqa davlat yoshlari ham sevib mutolaa qilishadi. O‘rtkir Hoshimovning barcha asarlarini sevib mutolaa qilar ekanman bu asarlar yuragimda o‘zim anglamas his-tuyg‘ularni paydo qilagan. Ushbu maqolada "Ikki eshik orasi" romanniga to‘xtalib o‘tmoqchiman. Bu asarda yozuvchi inson umrining mazmuni, tug‘ilish va o‘lim orasidagi hayot yo‘li, or - nomus, sabr, e‘tiqod, vafo kabi qadriyatlarni xalqona ruhda badiiy mahorat bilan tasvirlaydi. "Ikki eshik orasi" romani nafaqat bir inson taqdiri balki xalq taqdiri, millat yuragidagi savollarga javob beruvchi asardir. Adib, birinchi insonlar tinchini buzgan, farzandlarni yetim qoldirgan, ota - onani qon yig‘latgan urushni tilga oladi. Ayniqsa, urush har bir inson ko‘ngliga o‘z nayzasini sanchib o‘tganligi asarda yaqqol namoyish etilgan.

Yozuvchining o‘ziga xos badiiy uslubi juda tabiiy hamda samimiyligi bilan ajralib turadi. Roman yetti qism qirq yetti bobdan tarkib topgan bo‘lib kompozitsion qurilish

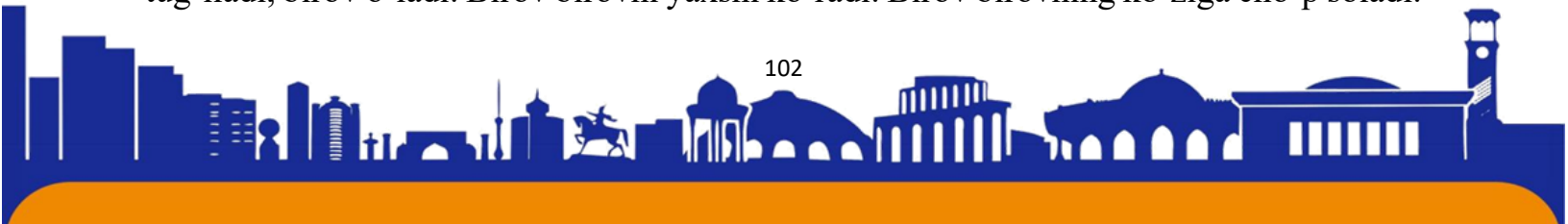
ISSN (E): 2181-4570 ResearchBib Impact Factor: 6,4 / 2024 SJIF 2024 = 5.073/Volume-3, Issue-7

jihatidan ham o'ziga xosligi bilan ajralib turadi. Har bir bobdagi hikoyalar bir biriga juda ham ustalik bilan bog'langan.

Asosiy qism:

"Ikki eshik orasi" romanida voqea Toshkent atrofidagi qishloqlardan birida, asosan ikkinchi jahon urushi yillarida bo'lib o'tadi. Yozuvchi asarda qishloq hayotining urushdan oldingi va keyingi turmush tarzi haqida ham keltirib o'tgan. Roman voqeasi Qora amma, Robiya, Kimsan Husanov, Muzaffar Shomurodov, Munavvar Aliyeva, Ra'no, Umar Zakunchi, Olimjon Komilov kabilarning tilidan asar hikoya qilinadi. Hikoyalar mazmunan bir birini bilan chambarchas bog'langan bo'lib bir- birini to'ldirib keladi. Asarda asosiy obrazlarga emas, Rashid Abzi, Bashor opa, Samadov singari epizodik obrazlar ham muhim ahamiyat kasb etadi. Qora amma asarda ajralib turadi. Qora Amma: mehribon, sodda, bardoshli va jafokash ayol. Uning obrazida urush davridagi onalar siymosi tasvirlangan. U boshiga tushgan barcha qiyinchiliklarni sabr - bardosh bilan yengib o'tdi. Ammo so'nggi nafasigacha farzandiga bo'lgan sog'inchi hissi yuragiga doimo og'riq berib turar edi. Qora ammaga o'g'li bilan diyor ko'rishish bir - bora bag'riga bosish bir umrlik armonga aylandi. Huddi shu kabi og'riq bilan qiynalganlardan yana biri bu Robiya. U onasining o'limi, otasi Samatovning tuhmat tufayli qamalib ketishi, unga otilgan tana dashnomlar uning hayotini keskin o'zgartirib yubordi. Robiyaning quyidagi jumllaridan ham o'quvchi anglab olsa bo'ladi. " To'satdan tushgan g'am yosh bolani bir kunda katta odamga aylantirib qo'yar ekan... "Hayot baland pastliklardan iborat. Hayotning bu qismati ushbu asrda aks etgan. Roman Orif oqsoqol, Husan duma, Komil tabib kabi obrazlar ham asarni yoritib bergan. Ayniqsa, Orif oqsoqol obrazi romanga ko'rk bag'ishlaydi. Uning insonparvarligi, jonkuyarligi, fidoyiligi, odamlar orasida qozongan obro'- e'tibori, eng og'ir damlarda qiyinchiliklarni yengib o'tishga o'zida kuch va iroda topishi bilan o'quvchi xotirasiga muhrlandi. U donishmand, tajribali, hayotning achchiq chuchugini tatib ko'rgan shaxs.

Urushning sovuq nafasi hammaning yostig'ini quritayotgan bir vaqtda nafsini jilovlay olmagan kimsalar o'z yoriga xiyonat qiladi. Shulardan biri Ra'no, Shomurodga xiyonat qilib Umar Zakunchi bilan qochib ketadi. Yozuvchi quyidagi jummalarni keltiradi: " Dunyo o'tkinchi deymiz yo'q, dunyo emas, biz o'tkinchimiz. Bahor bir aylanib kelguncha birov tug'iladi, birov o'ladi. Birov birovni yaxshi ko'radi. Birov birovning ko'ziga cho'p soladi.

ISSN (E): 2181-4570 ResearchBib Impact Factor: 6,4 / 2024 SJIF 2024 = 5.073/Volume-3, Issue-7

Bu kabi xiyonatlar hammaning ko'nglini bexush qiladi. Qora amma o'g'li Kimsaning sevgilisi Robiyani ilojsizlikdan ukasi Shomurodga to'y qilib uzatadi. Shomurod Ra'noni jonidan ortiq ko'rardi, lekin Ra'no buning qadriga yetmadi. O'z nafsining qurboniga aylandi. So'nggi nafasigacha baxtni his qilmasdan o'tdi. Ra'noning qilgan nomaqul ishlari uchun Robiya jabr chekdi. U sabirli, mehribon, bardoshli o'zbek ayoli sifatida barchaga o'rank bo'la oladi.

Xulosa sifatida shuni aytishim mumkinki, bu urush hech bir kimsaning hayotiga xavf solmasdan qolmadi. Kimnidir otasidan, onasidan, yoridan, jigargo'sha Farzandidan ayirdi. O'zi yemay barchasini jangchilar og'ziga tutgan fidoyi dehqonlar jasorati madh qilingan. Daladan beri kelmagan ayol - qizlarimiz taqdiri ayanchli Hammalarining yuragida bitta umid tinchlik umidi bong urgan. O'zbekiston xalq yozuvchisi O'tkir Hoshimovning bu asarini har bir kitobxon ko'zi yoshlanib, qalbi titrab mutolaa qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

- 1.O'tkir Hoshimov "Ikki eshik orasi" Roman 2013.
- 2.Said Ahmad "Ikki eshik orasi" Romani haqida. 2014 ziyouz.com
- 3.O. Sharafiddinov " Ikki eshik orasi" romani haqida 2016 " huriyyat" gazetasi.
- 4.Abdulhamidov. G' Yangiboyeva. Sh 2023. O'tkir Hoshimovning "Ikki eshik orasi" asari talqini. Uzresearchers.com

